

εὐχαριστίας ὅλα, ὅσα μᾶς συμβαίνουν κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος φροντίζει δι' ὅλους τὸς ἀνθρώπους. Αὕτη ἡ διάθεσις τῆς ψυχῆς, αὕτη ἡ εὐχαρίστησις εἰς τὴν κατάστασίν μας θέλει εὐαρεθῆσαι εἰς αὐτὸν, καὶ εἰάν εὐαρεσῶμεν ἡμεῖς εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἡμεθα δυσυχεῖς.

ΚΕΦ. ΣΤ'.

Ἐλπίς τῆς ἀθανασίας.

1. **Ἡ**μεῖς εἴμεσθε πεπληροφορημένοι, ὅτι ὁ Θεὸς πρέπει νὰ ἦτον πρότιτερα ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα, ἐπειδὴ ἔπλασεν ὅλα τὰ πράγματα, καὶ εἶναι πάντοτε παρῶν, ἐπειδὴ ἡμεῖς ζῶμεν, καὶ ὅλα, ὅσα εἶναι, ὑπάρχον διὰ τῆς θελήσεως καὶ δυνάμεως αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ συντηρῇ τὰ πάντα. Ἀλλ' εἴμεσθε πεπληροφορημένοι ἕδεν ἦττον καὶ περὶ τῆς μελλέσης ὑπάρξεως ἐκείνου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κρέμονται ὅλα, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν κρέμεται ἀπὸ κανένα πρᾶγμα, ὅτι θέλει ζῆσαι αἰωνίως. Ἐὰν δὲ ζῆ ὁ Θεὸς αἰωνίως, θέλει εἶδαι καὶ αἰωνίως πάνσοφος καὶ παντοδύναμος Θεὸς, καὶ ἔτω θέλει εἶδαι καλὰ εἰς ἐκείνους, ὅσοι κρέμονται καὶ ἀγαπῶνται ἀπὸ τέτον τον ἀγαθὸν πατέρα.

2. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ζῆν αἰωνίως ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὀλίγον καιρὸν μόνον, ἔπειτα ἀποθνήσκου, ὁ ἓνας ἐνωρίτερα, ὁ ἄλλος ἀργότερα. Τὸ νεκρὸν σῶμα, τὸ ὅποιον δὲν αἰθάσσεται πλέον, ἔτε κινεῖται ἀφ' ἐαυτῆ, τίθεται εἰς τὸν τάφον, εἰς τὸν ὅποιον σήπεται, ὅθεν εἰς ὀλίγον καιρὸν δὲν ἐμπορεῖτις πλέον νὰ τὸ διακρίνη ἀπὸ τὸ χῶμα.

3. Ἡμεῖς ἐξεύρομεν, ὅτι τὸ σῶμά μας θέλει παύσει νὰ ζῆ. Ἀλλὰ τέτο τὸ σῶμά μας, τὸ ὅποιον ἔτως ἀποθνήσκει καὶ γίνεται κονιορτός, δὲν εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ νοεῖ, ἐπιθυμεῖ, καὶ χαίρεται, ἀλλ' ἡ ψυχὴ. Ὅτι δὲ τὸ σῶμά μας ἀποθνήσκει, τὸ ἐξεύρομεν, ἐπειδὴ τὸ μανθάνομεν ἐκ τῆς πείρας. Ἡμεῖς ἀκούομεν σχεδὸν καθ' ἑκάστην, ὅτι ἀποθνήσκου ἄνθρωποι. Ἡθέλεν εἶδαι λοιπὸν ἀσόχασον τὸ νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι τὸ σῶμά μας δὲν θέλει ἀποθάνει: διότι δὲν εἶναι γνωρικὸν νὰ ἐλπίζητις ἓνα πράγμα, διὰ τὸ ὅποιον δὲν ἐξεύρει βέβαια, ὅτι ἐμπορεῖ νὰ ἦναι. Ἀλλὰ δὲν ἐξεύρομεν ἔτως ἐκ τῆς πείρας, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐνὸς ἀποθανόντος παύει νὰ νοῆ, νὰ ἐπιθυμῆ, νὰ ζῆ καὶ ἐάν σοχαζώμεθα μὲ περισσοτέραν σκέψιν εὐρίσκομεν, ὅτι φαίνεται πῶς θέλει ὁ Θεὸς νὰ συντηρῆ τὰς ψυχὰς μας.

4. Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἔτε παραμικρὰν αἰτίαν νὰ διαζώμεν, ὅτι ὁ Θεὸς δύναται νὰ συντηρῆ τὰς ψυχὰς μας: διότι ἐπειδὴ ἔδωκεν εἰς αὐτὰς τὴν ἔ-

παρξιν, θέλει δυνηθῆ καὶ νὰ τὰς συντηρῆ, εἰάν θε-
λη. Ἀλλ' ἐμπροσθεν νὰ ἐλπίζωμεν βεβαίως, ὅτι
θέλει νὰ συντηρῆ τὰς ψυχὰς μας, εἰάν συμφωνῆ
τῦτο μὲ τὰς σκοπύς τε, ὅσον δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ ἐ-
ξεύρωμεν.

5. Εἰάν ἓνας ἀγαθὸς καὶ σοφὸς εὐεργέτης μὲ τὰς
μέχρι τῆ νῦν εὐεργεσίας τε μᾶς ἔκαμεν ἐπιδεκτικὸς
πολλῶν περισσοτέρων εὐεργεσιῶν καὶ μᾶς μεγαλειτέ-
ρας εὐδαιμονίας, ὅχι μόνον δὲν ἔχομεν αἰτίαν νὰ φο-
βώμεθα, ὅτι δὲν θέλει μᾶς ἐμποδίσει εἰς ταύτην
τὴν μεγαλειτέραν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ μάλιστα ἐμπο-
ρῆμεν μὲ μεγαλωτάτην πεποιθήσιν νὰ ἐλπίζωμεν,
ὅτι εἰάν ἦναι τῆς δυνάμεώς τε καὶ θέλει μᾶς συντρέ-
ξει τῇ ἀληθείᾳ εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τῆ ἀνθρώ-
που, ἐν ὅσῳ ζῆ ἐδῶ, ἀγωνίζεται νὰ γένη πάντοτε
ἐπιτηδειότερα, σοφωτέρα, καλλιτέρα καὶ εὐτυχεσέ-
ρα. Ἐχομεν λοιπὸν λόγον νὰ πισεύωμεν, ὅτι ὁ παν-
ἀγαθὸς καὶ πάνσοφος πατήρ καὶ εὐεργέτης θέλει τὴν
φέρει πλησιέστερον εἰς τῆτον τὸν σκοπὸν τῆς τελειό-
τητος.

6. Οἱ σοφώτατοι καὶ κάλλιστοι ἄνθρωποι πρέπει νὰ
ὁμολογήσωσιν, ὅτι ὅσον περισσότερον γνωρίζουσι, καὶ
μάλιστα ὅσον περισσότερον γνωρίζουσι κατ' ἐξοχὴν τὸν
Θεὸν πατέρα των, τὴν σοφίαν τε καὶ τὴν ἀγαθότη-
τά τε, τόσοσιν περισσότερον αἰδάνονται, ὅτι εἶναι ἀ-
κόμη πολὺ περισσότερα νὰ γνωρίζουσι, καὶ ὅσον πε-

ρισσότερα καλὰ ἀγαπῶν ἢ κἀμύνν, τὸσον περισσό-
 τερον αἰδοῦνται, ὅτι ἐδύοντο ἀκόμη περισσότερα
 νὰ κἀμνωσι, ἢ τὸσον περισσότερον γνωρίζουσιν, ὅτι
 ἐδύοντο νὰ γένωσι ἀκόμη εὐτυχέστεροι. Ὁ Θεὸς
 λοιπὸν, ὅσις θέλει τὸ ἄκρον ἀγαθὸν αὐτῶν, δὲν
 θέλει τὲς ἐμποδίσαι βέβαια μὲ τὸν θάνατον εἰς τὴν
 εὐτυχιάν ἢ μακαριότητάτων.

7. Ἐὰν μᾶς δίδῃ ὁ Θεὸς δυνάμεις εἰς τὸ νὰ γι-
 νώμεθα εὐτυχεῖς, ἐμπορῶμεν βέβαια νὰ πισεύωμεν,
 ὅτι ὁ σκοπὸς τε εἰς αὐτὰς τὰς δυνάμεις ἦτον νὰ γε-
 νώμεθα ἡμεῖς εὐτυχεῖς. Ἀλλ' αὐτὸς ἔδωκε φανερὰ
 εἰς τὲς ἀνθρώπους δυνάμεις διὰ νὰ γνωρίζωσιν ἀκόμη
 περισσότερα ἀπὸ ὅσα δὲν δύνονται ἐδῶ νὰ γνωρί-
 ζωσι, ἢ νὰ γίνωνται ἀκόμη εὐτυχέστεροι ἀπὸ ὅ,τι δὲν
 γίνονται ἐδῶ. Ἐμπορῶμεν λοιπὸν βέβαια νὰ ἐλπί-
 ζωμεν ἀπὸ αὐτὸν, ὅτι δὲν τὲς ἔδωκεν εἰς μάτην ταύ-
 τας τὰς δυνάμεις.

8. Ἐὰν ἓνας σοφὸς ἢ καλὸς πατὴρ γίνεσθαι καθ' ἡ-
 μέραν ἀγαπητότερος εἰς τὰ τέκνα τε, ἐπειδὴ καθ' ἡ-
 μέραν καταλαμβάνει καλλίτερα, πόσον σοφὸς ἢ ἀγα-
 θὸς εἶναι αὐτὸς εἰς τὴν περὶ αὐτῶν κηδεμονίαν, εἰς
 τὰς πρὸς αὐτὰ προσαγὰς, ἢ εἰς ὅλην τὴν μέθοδον
 τῆς ἀνατροφῆς των, δὲν θέλει παύσαι ἐκ μίᾳς ἔτος
 ὁ καλὸς πατὴρ νὰ ἦναι τοιῦτος πρὸς τὰ τέκνα ταύ-
 τῆτο δὲ ἐγίνετο, εἰάν τὲς ἔχαμεν ἐκ μίᾳς νὰ μὴ
 γνωρίζωσι τὴν σοφίαν τε ἢ τὴν ἀγαθότητά τε, ἢ νὰ

τὴν ἀπολαμβάνωσιν· ἀλλὰ μάλισα θέλει χαρῆ ἦτος ὁ πατήρ, ἔ θέλει ἐπιθυμήσει ὁ ἴδιος νὰ προκόπτωσι πάντοτε τὰ παιδία τε εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς σοφίας τε ἔ τῆς ἀγαθότητός τε.

9. Ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι καθ' ἡμέραν γνωρίζομεν, πόσον σοφῶς ἔ φιλανθρώπως προνοεῖ ὁ Θεὸς διὰ ἡμᾶς, ἔ πόσον καλὰ σοχαζεται με ἡμᾶς εἰς ὅλα, ὅσα μᾶς προσάζει, καὶ συγχωρεῖ νὰ μᾶς συμβαίνωσιν εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τρόπον ὅτι χρεωσῶμεν πάντοτε περισσότερο νὰ τὸν ἀγαπῶμεν, ἔ θερμότερον ἐπιθυμῶμεν διὰ παντὸς νὰ τὸν ἀπολαμβάνωμεν, θέλει εἶδαι βέβαια τῆτο εὐάρεσον εἰς αὐτόν. Καὶ εἰάν ἦναι τῆτο εὐάρεσον εἰς αὐτόν, δὲν ἔχομεν ἡμεῖς αἰτίαν νὰ φοβώμεθα, ὅτι θέλει μᾶς ἐγκαταλείψει ποτὲ νὰ τὸν ἐνθυμώμεθα, νὰ τὸν ἀπολαμβάνωμεν, νὰ τὸν ἀγαπῶμεν, ἔ ἀπὸ τὴν πρὸς αὐτόν ἀγάπην νὰ γινώμεθα πάντοτε εὐαρεσότεροι εἰς αὐτόν, ἔ ἀκολούθως εὐτυχέστεροι.

10. Ἐπειδὴ ἡμεῖς ἔ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐξαρτώμεθα ἀπὸ ἕναν πάνσοφον, πανάγαθον, ἔ παντοδύναμον πατέρα, ὁ ὅποτος κάμνει ὅλα ἀπὸ καλωτάτης σκοπῆς, θέλει τὴν ἄκραν εὐδαιμονίαν ἔ μακαριότητα τῶν παιδίων τε, καὶ ἔχει ἔ δύναμιν νὰ τὴν δώσῃ, ἔχομεν βεβαιωτάτην ἐλπίδα ἐκ τῆτος, ὅτι θέλει μᾶς κάμει κοινωνὸς αὐτῆς τῆς μακαριότητος.

11. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀποθνήσκου πρόωροι εἰς τὸ

ἄνθος τῆς ἡλικίας των, ὅπε μόνκι ἀρχισαν νὰ γνω-
 ρίζωσι τὸ καλόν κ' νὰ τὸ ἀγαπῶσιν. Ὅλοι οἱ κό-
 ποιτων, ὄλη ἡ σπουδὴ κ' ἡ ἐπιμέλειά των, ὄλα τὰ
 χαρίσματα των, ὄλαι αἱ εἰδήσεις των, μὲ τὲς ὁποιᾶς
 ἐπλήτισαν τὰς ψυχὰς των ἕως τῆ θανάτου, ἤθελαν
 εἶδαι ἄχρηστα κ' ἀνωφελῆ, εἰάν ἦσαν διὰ τὰ ὀλίγα
 χρόνια μόνον, τὰ ὁποῖα ἐζησαν, ὅπε τώρα πρῶτον εἶχαν
 συνάξει τὰς εἰδήσεις των, ἀκόμη τὰς ἐσύναζον, καὶ
 πολλὰ ὀλίγον ὠφέλησαν ἑαυτῆς κ' τὸν κόσμον μὲ
 αὐτὰς. Ἀλλ' εἰάν ἡ ψυχὴ μας ἦναι ἀθάνατος, μᾶς
 παρηγορεῖ ἡ γλυκεῖα ἐλπίς, ὅτι τὸ καλόν, ὅπε
 ἐμάθομεν ἡμεῖς ἐδῶ κ' ἠγαπήσαμεν, δὲν εἶναι χαμι-
 μένον, κ' ὅτι ὁ ἀγαθὸς πατὴρ τῶν ἀνθρώπων θέλει
 μᾶς ἀφήσει εἰς τὴν ἄλλην κατάστασιν τῆς ζωῆς διὰ
 νὰ προκόπτωμεν πάντοτε περισσότερον εἰς τὴν σο-
 φίαν, ἀρετὴν, κ' μακαριότητα. Ἐάν δὲ ἐλπίζωμεν
 ἡμεῖς τῆτο ἀπὸ τὸν Θεόν, πρέπει ν' ἀγωνιζώμεθα
 τώρα διὰ νὰ ἐκπληρόνωμεν τὲς σκοπὰς τῆ Ποιητῆ
 μας, καὶ νὰ μεταχειριζώμεθα τὰς δυνάμεις μας κα-
 τὰ τὴν θέλησίν τε.

12. Ἐάν ἔχωμεν ἐλπίδα, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει
 διατηρήσει τὰς ἀνθρωπίνας ψυχὰς καὶ μετὰ ταύτην
 τὴν ἐπίγειον ζωὴν, εἶναι βέβαια ἀπὸ τὰς ἴσας ἐν-
 δεχόμενα, ὅτι πολλὰ ἐναντία συμβεβηκῆκα τῶν ἀν-
 θρώπων διὰ τῆτο εἶναι ἀναγκαῖα εἰς αὐτῆς, διὰ νὰ
 γίνωνται ἐπιτηδεσιότεροι εἰς τὴν μέλλουσαν των ζωὴν.

13. Ἐνας σοφὸς πατὴρ ἐμπορεῖ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶ παιδίου τε διὰ καμμίαν κατάσασιν ἢ ἐπαγγελίαν τῶ βίῳ νὰ καμνῆ πολλά γυμνάσματα μετ' αὐτὸ, τῶν ὁποίων τὴν ὠφέλειαν καταλαμβάνει αὐτὸς, ἀλλ' ὄχι τὸ παιδίον, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζει ἀκόμη τῆτο τὸ ἐπάγγελμα. Ἀλλ' εἰάν τὸ παιδίον γνωρίζῃ τὴν σοφίαν καὶ ἀγάπην τῶ πατρὸς, δὲν θέλει εἶσθαι εἰς αὐτὸ τὰ γυμνάσματα, ὅσον κοπιασικὰ καὶ ἂν ἦσαν ταῦτα, ὀχληρὸν βάρος, ἐπειδὴ ἐξεύρει βέβαια, ὅτι ταῦτα ἀποβλέπῃσι τὴν μέλλουσαν τε εὐδαιμονίαν. Οὕτω πρέπει νὰ εὐχαζώμεθα ἡμεῖς καὶ εἰς τὰ ἐναντία συμβεβηκότα ταύτης τῆς ζωῆς, εἰς τὰ ὅποια μᾶς φέρει ἡ δεξιὰ τῶ αἰωνίσματος πατρὸς, ὅτι δύνανται νὰ συντρέχωσι βέβαια εἰς τὸ νὰ μᾶς ἀνατρέψωσι, νὰ μᾶς ὀδηγῶσι, καὶ νὰ μᾶς προετοιμάζωσιν εἰς μίαν μέλλουσαν ζωὴν. Διὰ τῆτο ἀκούοντες ἡμεῖς, ἢ ἀναγινώσκοντες, ἢ μαθηάνοντες, ὅτι οἱ ἐνάρετοι καὶ καλοὶ ἄνθρωποι εἶναι δυσυχεῖς, καὶ μισῶνται διὰ τὴν ἀρετὴν των ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, καταδιώκονται καὶ βασανίζονται, δὲν πρέπει νὰ εὐχαζώμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς τῆς ἐλησμήνησεν, ἢ δὲν τὸν μέλει δι' αὐτῆς, ὥστε νὰ τῆς ἀγαπᾷ καὶ νὰ τῆς ἀνταμείβῃ διὰ τὴν ἀρετὴν των. Καὶ ἂν δὲν τῆς ὠφελῆσε τίποτε ἄλλο ἢ ἀρετῆ των, τῆς δίδει καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἢ ἀρετῆ των, τὴν ὁποίαν ἐδειξαν ἐδῶ, θέλει ἀνταμειφθῆ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

14. Δὲν εἶναι κανένα πρᾶγμα ἀξιολογώτερον εἰς ἡμᾶς ἀπὸ ταύτην τὴν ἐλπίδα τῆς ἀθανασίας· αὕτη αὐξάνει τὴν ἀγάπην ἕ τὸ θάρρος εἰς τὸν Θεόν· αὕτη μᾶς δίδει παρηγορίαν καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τὰς θλίψεις· αὕτη ὑψώνει τὴν ἀπόλαυσιν τῶν τερπνῶν τῆ βίῃ· αὕτη ἐν γένει εἶναι ἓνα ἰχυρὸν κέντρον εἰς τὴν ἀρετὴν ἕ εἰς τὴν καλοκαγαθίαν, ἕ ἂν διωκόμεθα δι' αὐτήν. Ὅθεν πρέπει ν' ἀγωνιζόμεθα πάντοτε, ἐν ὅσῳ ζῶμεν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, νὰ ἐνδυναμόνωμεν ἐν ἑαυτοῖς ταύτην τὴν ἐλπίδα.